

Dr. RAUL-FELIX HODOȘ

PLATA ELECTRONICĂ

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2020

CUPRINS

LISTĂ DE ABREVIERI.....	11
INTRODUCERE.....	14
CAPITOLUL I. PLATA ȘI INSTRUMENTELE DE PLATĂ ELECTRONICĂ	17
1.1. Mediul electronic, premisa existenței plăților electronice	17
1.1.1. <i>Societatea informațională</i>	17
1.1.2. <i>Reglementare sau autoreglementare?</i>	19
1.1.3. <i>Afacerile și tehnologia informației</i>	22
1.1.4. <i>Comerțul electronic</i>	24
1.1.4.1. Noțiune.....	24
1.1.4.2. Caracterele comerțului electronic	29
1.1.5. <i>Administrația electronică</i>	30
1.1.5.1. Modernizarea administrării publice locale.....	30
1.1.5.2. Conceptul de e-guvernare	33
1.1.5.3. Sistemul Electronic Național	35
1.1.5.4. E-justiția	37
1.1.5.5. Efecte și beneficii ale informatizării administrative	40
1.1.6. <i>Noțiunea de serviciu al societății informaționale</i>	41
1.2. Cadrul juridic general al plății	43
1.2.1. <i>Particularitățile plății</i>	43
1.2.1.1. Noțiunea de plată	43
1.2.1.2. Natura juridică a plății.....	44
1.2.1.3. Categoriile de plăți	45
1.2.1.4. Circumstanțele plății	45
1.2.1.5. Imputația plății	47
1.2.1.6. Momentul efectuării plății.....	47
1.2.2. <i>Plățile și transferurile electronice de fonduri</i>	48
1.2.2.1. Moduri de plată	48
1.2.2.2. Clasificarea transferurilor electronice de fonduri	50
1.2.3. <i>Principiul libertății plăților</i>	52
1.2.3.1. Redactarea și interpretarea principiului	52
1.2.3.2. Excepții de la principiul libertății plăților	53
1.2.3.3. Zona unică de plăți în euro (SEPA)	54

1.3. Mijloace de plată.....	57
1.3.1. <i>Noțiune</i>	57
1.3.2. <i>Banul – mijloc universal de plată</i>	58
1.3.2.1. Ce este moneda?.....	58
1.3.2.2. Funcțiile banilor	59
1.3.2.3. Moneda - mijloc de plată	61
1.3.3. <i>Moneda fiduciară</i>	62
1.3.4. <i>Moneda scripturală</i>	62
1.3.5. <i>Moneda electronică</i>	63
1.3.5.1. Preliminarii.....	63
1.3.5.2. Noțiunea de monedă electronică	64
1.3.5.3. Principiile desfășurării activității de emisie a monedei electronice	66
1.3.5.4. Contractul de servicii privind emisia monedei electronice	68
1.3.5.5. Forma contractului de servicii de emisie a monedei electronice	70
1.4. Instrumente de plată	71
1.4.1. <i>Instrumente de plată clasice și moderne</i>	71
1.4.2. <i>Efecte de comerț. Consecințele informatizării</i>	71
1.4.2.1. Considerații introductive	71
1.4.2.2. Sistemul francez al efectelor de comerț informatizate	74
1.4.2.3. Cambia informatică	78
1.4.2.4. Modernizarea dreptului cambial român	81
1.4.3. <i>Cecul și forma cecului electronic</i>	84
1.4.3.1. Noțiune	84
1.4.3.2. Natura juridică a cecului	84
1.4.3.3. Elementele cecului	85
1.4.3.4. Funcțiile și mecanismul cecului	87
1.4.3.5. Informatizarea cecului.....	88
1.4.4. <i>Viramentul</i>	89
1.4.4.1. Noțiune	89
1.4.4.2. Mecanismul viramentului.....	89
1.4.4.3. Viramentul prin rețeaua SWIFT.....	90
1.4.4.4. Plățile prin Internet.....	91
1.4.5. <i>Cardurile de plăți</i>	115
1.4.5.1. Noțiune	115
1.4.5.2. Scurt istoric	116
1.4.5.3. Definiție.....	117
1.4.5.4. Clasificarea cardurilor	119

1.4.5.5. Regimul juridic al cardurilor de plăți.....	119
1.4.6. <i>Alte instrumente de plată</i>	127
1.4.6.1. Incasso-ul documentar	127
1.4.6.2. Acreditivul documentar.....	130
1.5. Concluzii	135
CAPITOLUL 2. INFRASTRUCTURA ȘI OPERATORII SERVICIILOR DE PLĂȚI ELECTRONICE	137
2.1. Semnătura electronică	137
2.1.1. <i>Noțiune</i>	137
2.1.1.1. Definiția semnăturii.....	137
2.1.1.2. Conceptul de semnătură electronică.....	138
2.1.2. <i>Tipuri de semnături electronice</i>	139
2.1.2.1. Semnătura electronică simplă.....	139
2.1.2.2. Semnătura electronică extinsă.....	140
2.1.2.3. Semnătura electronică certificată	144
2.1.3. <i>Protecția datelor personale</i>	147
2.1.3.1. Dreptul la protecția datelor personale – drept fundamental al omului	147
2.1.3.2. Conținutul dreptului la protecția datelor personale în societatea informațională	149
2.1.3.3. Semnătura electronică și respectarea dreptului la viață privată.....	153
2.2. Înscrișul electronic	154
2.2.1. <i>Noțiunea de înscriș electronic</i>	154
2.2.1.1. Preliminarii.....	154
2.2.1.2. Conceptul european și internațional.....	155
2.2.1.3. Conceptul românesc. Definiție.....	157
2.2.1.4. Conținutul înscrișurilor electronice.....	158
2.2.2. <i>Actele notariale electronice</i>	161
2.2.2.1. Noțiune	161
2.2.2.2. Conceptul de act autentic	162
2.2.2.3. Act autentic notarial electronic	163
2.2.3. <i>Documente fiscale electronice</i>	163
2.2.3.1. Cadru legal	163
2.2.3.2. Facturarea electronică	164
2.2.4. <i>Valoarea probatorie a înscrișurilor electronice</i>	166
2.2.4.1. Noțiunea de dovadă.....	166
2.2.4.2. Valoarea probatorie a elementelor înscrișului electronic	173

2.2.4.3.	Datarea înscrisului electronic.....	173
2.2.4.4.	Dovada locului unde s-a întocmit înscrisul.....	175
2.2.4.5.	Înscrisul original electronic.....	175
2.2.4.6.	Sarcina probei	176
2.2.4.7.	Arhivarea înscrisurilor electronice.....	179
2.3.	Sisteme de plată.....	184
2.3.1.	<i>Considerații introductive</i>	184
2.3.1.1.	Preliminarii.....	184
2.3.1.2.	Noțiune.....	185
2.3.1.3.	Libertatea de acces a furnizorilor de servicii de plată la sistemele de plăți	186
2.3.2.	<i>Sisteme de plăți din S.U.A.</i>	187
2.3.2.1.	Sistemele de plăți FEDWIRE și ACH (Automated Clearing House)	187
2.3.2.2.	Sistemul de plăți CHIPS	188
2.3.3.	<i>Sistemul european de plăți TARGET2</i>	189
2.3.3.1.	Noțiune.....	189
2.3.3.2.	Structura și funcționarea sistemului TARGET2	190
2.3.3.3.	Participanții la sistemul de plăți	192
2.3.3.4.	Aplicarea sistemului TARGET2 în România	192
2.3.4.	<i>Sistemul TRANSFOND</i>	193
2.4.	Furnizorii de servicii de plată electronică	194
2.4.1.	<i>Furnizori de servicii financiare</i>	194
2.4.1.1.	Noțiune și clasificare.....	194
2.4.1.2.	Serviciile de plată.....	195
2.4.2.	<i>Instituții de credit</i>	195
2.4.2.1.	Cadrul legal	195
2.4.2.2.	Instituțiile de credit și activitățile bancare	196
2.4.2.3.	Condiții minime de autorizare a instituțiilor de credit.....	197
2.4.2.4.	Despre funcționarea instituțiilor de credit.....	199
2.4.3.	<i>Instituții de emisie de monedă electronică</i>	200
2.4.3.1.	Cadrul legal	200
2.4.3.2.	Categorii de emitenți de monedă electronică.....	201
2.4.3.3.	Autorizarea instituțiilor emitente de monedă electronică	203
2.4.3.4.	Condițiile de autorizare inițială.....	205
2.4.3.5.	Condiții de funcționare.....	205
2.4.4.	<i>Instituții de plată</i>	206
2.4.4.1.	Cadrul legal	206

2.4.4.2. Categoriile ale instituțiilor de plată.....	207
2.4.4.3. Activitatea instituțiilor de plată.....	207
2.4.4.4. Autorizarea și funcționarea instituțiilor de plată.....	208
2.5. Concluzii.....	209
CAPITOLUL 3. TEORIA GENERALĂ A RĂSPUNDERII JURIDICE ÎN DOMENIUL TRANSFERURILOR ELECTRONICE DE FONDURI	212
3.1. Răspunderea juridică în spațiul electronic	212
3.1.1. Preliminarii.....	212
3.1.2. Sediul materiei.....	213
3.1.3. Răspunderea juridică în cazul transferurilor electronice de fonduri	214
3.2. Răspunderea civilă	215
3.2.1. Discuție asupra naturii juridice a răspunderii civile în cazul transferurilor electronice de fonduri.....	215
3.2.2. Condițiile generale ale răspunderii civile în cazul transferurilor electronice de fonduri.....	217
3.2.2.1. Particularități.....	217
3.2.2.2. Prima condiție: existența faptei ilicite.....	217
3.2.2.3. Prejudiciul	218
3.2.2.4. Raportul de cauzalitate.....	219
3.2.2.5. Culpă	220
3.2.3. Răspunderea civilă a operatorilor sistemelor de transferuri electronice de fonduri în cazul prejudicierii terților.....	221
3.2.4. Răspunderea juridică a Băncii Naționale a României.....	224
3.2.5. Răspunderea civilă specifică în cazul viramentelor electronice.....	227
3.2.6. Răspunderea civilă în cazul transferurilor electronice de fonduri realizate cu ajutorul cardului.....	229
3.3. Răspunderea penală.....	235
3.3.1. Preliminarii.....	235
3.3.2. Aspecte comune infracțiunilor referitoare la plățile electronice.....	236
3.3.2.1. Cadrul legal	236
3.3.2.2. Criminalitatea financiară în spațiul electronic	237
3.3.3. Infracțiuni relative la transferul de fonduri electronice	238
3.3.3.1. Frauda informatică	238
3.3.3.2. Efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos.....	242

Cuprins

3.3.3.3. Acceptarea operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos	247
3.4. Concluzii	249
CONCLUZII FINALE ȘI PROPUNERI <i>DE LEGE FERENDA</i>	251
BIBLIOGRAFIE.....	255
Tratate, monografii, cursuri universitare.....	255
Studii, articole	267
E-bibliografie	273